

SXEDIO.66E

14.8.1926: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΛΑΟ

Το πρώτο συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου που αποτελούσε και την ιδρυτική πράξη του νέου Κόμματος έγινε το Δεκαπενταύγουστο του 1926 σε ένα σπίτι στην οδό Βασιλείου Μακεδόνος αρ. 13 στη Λεμεσό, σύμφωνα με μαρτυρία του συγγραφέα Γιάννη Λεύκη (Γιάννη Παπαγγέλου) που ήταν και αυτός ένα από τα στελέχη του Κόμματος που παρέσησαν στο συνέδριο.

Η ημέρα του συνεδρίου δεν ήταν τυχαία. Το Δεκαπενταύγουστο του 1926 ήταν Κυριακή και μη εργάσιμη για πολλούς ημέρα.

Το συνέδριο ήταν διήμερο και άρχισε από το βράδυ του Σαββάτου 14 Αυγούστου και συνεχίστηκε ολόκληρη την επομένη ημέρα, την Κυριακή του Δεκαπενταύγουστου μέχρι αργά το βράδυ.

Το συνέδριο έγινε υπό την προεδρία του κύπριου Χρ. Βατυλιώτη (Βάτη) που στάληκε από την Ελλάδα με κάθε μυστικότητα από την Τρίτη Διεθνή, που ίδρυσε ο Λένιν για συντονισμό των Κομμουνιστικών Κομμάτων σε ολόκληρο τον κόσμο και άρχισαν να οργανώνονται πάνω σε σταθερή βάση.

Ο Βάτης καταγόταν από τη Βατυλή (εξ ου και το σύντομο του ονόματος του Βατυλιώτης-Βάτης) και σύμφωνα με τον Πλουτή Σέρβα "ήταν ένας πολύ μορφωμένος σπουδασμένος στο Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο των ανατολικών χωρών της Μόσχας".

Στο συνέδριο σύμφωνα με Λεύκωμα του ΑΚΕΛ, (ΑΚΕΛ το Κόμμα του εργαζομένου λαού) παρέστησαν οι Χαράλαμπος Βατυλιώτης (Βάτης) Κώστας Χριστοδουλίδης (Σκελέας), Χαράλαμπος Σολομωνίδης, Γιάννης Παπαγγέλου (Λεύκης) Χρίστος Σαββίδης (αδελφός του Πλουτή Σέρβα) Κώστας Δράκος, Χριστόδουλος Αρτεμίου, Πλάτων Τουμάζος και η αδελφή

του Κατίνα (μετέπειτα Κατίνα Ιάκωβου Νικολάου, Κλεάνθης Κιούπης, Γ. Σολιάτης, Χ. Σκαπανέας, Κώστας Ερωτας, Λεωνίδα Χριστοδουλιδης, Αννινος Γεωργίου και οι εκπρόσωποι της μαθητικής και εργατικής νεολαίας του ΚΚΚ Κυριάκος Κουκκουλλής, Μάρκος Μαρκουλής, Μ. Μικελλίδης, Γ. Σολομωνίδης και Ευστάθιος Ξιναρής.

Ο Πλουτής Σέρβας ανέφερε στη Σούλα Ζαβού ότι στο συνέδριο παρίστατο και ο ίδιος και ότι την περίοδο αυτή μόλις είχε τελειώσει το γυμνάσιο.

Ο Γιάννης Λεύκης δίνει μια συγκλονιστική περιγραφή της πρώτης αυτής συγκέντρωσης που αποτέλεσε σταθμό στην πάρα πέρα πορεία του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου στο βιβλίο του "Οι Ρίζες", σελίδα **214**:

"Στην αρχή μίλησε ο Σκελέας που σαν Γενικός Γραμματέας χαιρέτισε από μέρους της Κεντρικής Επιτροπής το συνέδριο κι αναφέρθηκε σύντομα στους λόγους που θεωρήθηκε αναγκαία η σύγκληση του, καθώς και στους λόγους που είχε έρθει εδώ ο Βάτης και χαιρέτισε θερμά την παρουσία του εκφράζοντας τις ευχαριστίες της Κεντρικής Επιτροπής και του Κόμματος για την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία του στην πραγματοποίηση του συνεδρίου και για την προσφορά της πείρας και γνώσης του στην επεξεργασία των θέσεων, εισηγήσεων και προτάσεων που θα συζητήσουμε.

Το ίδιο σύντομα, μίλησε, ύστερ' από το Γενικό Γραμματέα, ο Βάτης, που είπε ότι ένιωθε εξαιρετική χαρά που βρισκότανε ανάμεσα σε αγωνιστές του τόπου που γεννήθηκε, μα και πάλι περήφανος για όποια υπηρεσία πρόσφερε ή θα μπορέσει να προσφέρει ακόμα στο Κομμουνιστικό Κόμμα της ιδιαίτερης πατρίδας του.

Κι οι δυο ομιλίες γίνανε χαμηλόφωνα γιατί από την αρχή είχε αποφασιστεί να γίνουμε όλα όσο το δυνατό χαμηλόφωνα και χωρίς θόρυβο για να μην ακουγόμαστε, έξω στο δρόμο. Κι η τακτική αυτή ακολουθήθηκε πιστά.

Ο Βάτης, (που όπως έχω γράψει πριν), είχε πάρει

μαζί του όταν έφυγε από το δωμάτιο μου για τον Πεδουλά και τις Πλάτρες, τα χειρόγραφα που είχαμε ετοιμάσει για το συνέδριο "για να χτενίσει λίγο αν χρειαζότανε", όπως μου έλεγε στο σημείωμα που μου είχε αφήσει, τα είχε φέρει και τα είχε βάλει απάνω στο τραπέζι, λέγοντας σ' εμένα πως είχε κάνει "που και που μερικές πολύ ελαφρές τροπολογίες".

Στη συνέχεια, είπε, πως τα κείμενα θα διαβάζονταν αργά και καθαρά για να τ' ακούνε όλοι και σ' όποιο σημείο υπάρξει διαφωνία ή απορία το σημείο εκείνο θα ξαναδιαβάζεται, θα συζητιέται, θα ξηγιέται ή θα διορθώνεται αν είναι ανάγκη, ώστε όλοι τελικά να είναι σύμφωνοι.

Τότες εγώ είπα ότι τα κείμενα ήτανε πολλά κι ότι θ' άτανε κουραστικό να διαβαστούνε όλα από ένα πρόσωπο. Και πρότεινα να διαβαστούνε μερικά από κάθε μέλος της Κ. Ε. που βρισκότανε γύρω στο τραπέζι.

Η πρόταση έγινε δεκτή.

Αρχισε το διάβασμα από μένα. Και συνεχίστηκε από το Σκελέα και τ' άλλα μέλη της επιτροπής. Τα κείμενα διαβάζονταν καθαρά, κι' αργά όπως είχε ειπωθεί κι' ακολουθούσε συζήτηση, μικρή ή μεγαλύτερη, ανάλογα με τη σοβαρότητα της άποψης που εκφραζότανε κάθε φορά.

Αυτό κράτησε όλο το Σαββατόβραδο κι' όλη τη μέρα κι' όλο το βράδυ της Κυριακής του Δεκαπενταύγουστου. Όταν όλα τα κείμενα είχανε πια συζητηθεί κι' ομόφωνα εγκριθεί από το συνέδριο".

Μετά το συνέδριο δόθηκε στη δημοσιότητα μανιφέστο προς τον Κυπριακό λαό με το οποίο καθορίζονταν οι θέσεις και αποφάσεις του Α Παγκυπρίου Συνεδρίου.

Ανφερόταν στο Μανιφέστο:

"Σύντροφοι,

Το πρώτο παγκύπριο συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου συνήλθε σε μια περίοδο κατά την οποία μαστίζει την χώρα μας τρομερή οικονομική κρίση. Οι χωρικοί καταπιέζονται από τους τοκογλύφους και συντρίβονται κάτω από τους

βαριούς φόρους. Χιλιάδες χωρικών έχουν χάσει τα κτήματά τους, οι δε υπόλοιποι (εκτός από μια ασήμαντη μειονοψηφία) διατρέχουν τον ίδιο κίνδυνο αν δεν ληφθούν προστατευτικά μέτρα γι' αυτούς.

Οι χωρικοί από ένστικτο αυτοσυντηρήσεως προσπαθούν να μεγαλώσουν την παραγωγή τους κι έτσι να εξωφλήσουν τα βαριά τους χρέη, χρησιμοποιώντας χημικά λιπάσματα ή καινούργια εργαλεία, μα η έλλειψη κεφαλαίων ματαιώνει κάθε προσπάθεια τους. Η ίδρυση κατά τρόπους μιας Γεωργικής Τραπεζής δεν αρκεί. Απαιτούνται μεγάλα κεφάλαια για την προστασία των χωρικών και κεφάλαια με χαμηλό τόκο. Ενώ η γεωργική τράπεζα δεν διαθέτει παρά μόνο μερικές χιλιάδες λίρες κι αυτά τα δανείζει με τον υπέρογκο τόκο στις συνεργατικές εταιρείες για να φτάσουν στα χέρια των χωρικών με τόκο **10%** τη στιγμή που εκατοντάδες χιλιάδων λιρών, τα περισεύματα του Κυπριακού προϋπολογισμού μένουν σχεδόν αχρησιμοποίητα στην Αγγλία και περιουσίες εκατομμυρίων λιρών βρίσκονται στη διάθεση των Καλογήρων, χωρίς να εκτελούν κανένα χρήσιμο προορισμό.

Η γεωργική αυτή κρίση έχει τον αντίκτυπο της σ' όλους τους άλλους κλάδους της οικονομίας της χώρας μας. Προκαλεί γενικό σταμάτημα όλων των εργασιών και έχει μεγάλο αντίκτυπο στην οικονομική κατάσταση των εργατών. Η αυξανόμενη κάθε μέρα αργία και η είσοδος χιλιάδων καταστραμμένων χωρικών εις τες τάξεις των εργατών δημιουργεί πληθωρικήτητα εργατικών χεριών και χειροτερεύει τους όρους της ζωής των εργατών.

Ο μέσος όρος του μεροκαμάτου είναι πολύ κατώτερος από τον τιμάριθμο της ζωής, δηλαδή από το μέσο όρο εξόδων που χρειάζονται για τη συντήρηση μιας εργατικής οικογένειας. Κι' αυτό τη στιγμή που οι εργάτες της Κύπρου δουλεύουν **12** περισσότερες ώρες μέσα στις σήραγγες των μεταλλείων για να γεμίζουν με κέρδη τις τσέπες των αγγλοαμερικανών κεφαλαιούχων. Θυσιάζουν καθημερινά στο βωμό του κεφαλαίου αυτή τη ζωή τους (πόσοι δε βρήκανε τάφο

μέσα στες σήραγγες των μεταλλείων) το αίμα τους και την ύπαρξη τους χωρίς να μπορούν να εξασφαλίσουν στα παιδιά τους ούτε ένα κομμάτι ψωμί ξερό. Αυτή είναι η κατάσταση των εργατών που δεν είναι άεργοι. Ποια είναι η κατάσταση των ανέργων και των ακτημόνων χωρικών στα χωριά; Καθένας φαντάζεται τα χάλια και τα βάσανα τους τα απεριγράπτα.

Η φτώχεια κι η πείνα βασιλεύουν στα κατώτερα στρώματα του πληθυσμού και χιλιάδες εργατών και χωρικών λιμοκτονούν. Είναι απολύτως ανάγκη να ληφθούν εξαιρετικά μέτρα για να σωθούν οι χωρικοί από την καταστροφή κι οι εργάτες από την πείνα.

Θα ήτανε βέβαια αστείο να περιμέναμε τέτοια μέτρα από την καλή θέληση μιας ξένης κυριαρχίας. Η Κυβέρνηση της Κύπρου κοιτάζει μόνο πως να προστατεύσει και να αναπτύξει τα συμφέροντα των Αγγλων ιμπεριαλιστών και όχι να θεραπεύσει τις ανάγκες της φτωχολογιάς μας.

Η ανεξαρτησία της Κύπρου θάναι βέβαια μια διέξοδος απ' αυτή την κατάσταση μα θα ήτανε ανοησία να σταυρώσουμε τα χέρια στο αναμεταξύ και να μη φροντίσουμε να επιτύχουμε με αγώνες ορισμένες παραχωρήσεις και να μη ζητήσουμε τη λύση ορισμένων προστατευτικών μέτρων.

Οι διάφοροι πολιτικοί μας όμως που βρίσκονται; Μερικοί εξακολουθούν τον παλιό χαβά της "Ενώσεως". Χωρίς να δίδουν καμιά σημασία στην οικονομική κρίση που περνά ο αγροτικός και ο αγροτικός κόσμος. Οι διάφοροι "νέοι" που βγήκαν στις τελευταίες εκλογές πολύ γρήγορα ξεχάσανε τις επαγγελίες που σκορπίσανε στους χωρικούς. Αφού για μια πενταετία εξασφάλισαν τις βουλευτικές έδρες, μουντζώσανε τώρα τους χωρικούς και εργάτες που τους ψήφισαν. Αυτή είναι η ηθική τους ευθύνη που ανάλαβαν απέναντι των χωρικών.

Κι' έτσι κανένας δεν ενδιαφέρεται για τα αιτήματα των χωρικών εργατών από τους διάφορους πολιτικάντηδες, γιατί είναι συνειδητά ή ασυνείδητα όργανα των κεφαλαιούχων, των εμπόρων και των τοκογλύφων.

Το συνέδριο του Κ.Κ.Κ. εξήτασε πλατειά όλα τα οικονομικά και πολιτικά ζητήματα της Κύπρου και κατέληξε στο συμπέρασμα πως οι εργάτες και χωρικοί μπορούν να αποσπάσουν ορισμένες παραχωρήσεις και να επιτύχουν την τελική ανεξαρτησία της Νήσου μόνο με έντονο αγώνα και δράση υπό την καθοδήγηση του Κ.Κ.Κ.

Το Κ.Κ.Κ. είναι το μόνο κόμμα που υποστηρίζει τα συμφέροντα της φτωχολογιάς και μπορεί να την οδηγήσει στην τελική της απελευθέρωση. Γι' αυτό το Συνέδριο του Κ.Κ.Κ. προσκαλεί όλους τους εργάτες και χωρικούς να οργανωθούν και να ταχθούν κάτω από τις σημαίες του για να αγωνιστούν για την απελευθέρωση τους, περιφρονώντας όλους τους πολιτικάντηδες της Κύπρου.

Ο αγώνας τους θα στηρίζεται στα ακόλουθα αιτήματα:

Παραχώρηση ευρείας αυτοδιοικησεως στην Κύπρο με υπεύθυνο Κυβέρνηση και με την καθολογική ψηφοφορία.

Κατάργηση του φόρου υποτελείας και του κτηματικού φόρου.

Ελάττωση του έμμεσου φόρου και φορολογία του κεφαλαίου.

Επιστροφή των -περισσευμάτων του προϋπολογισμού και διάθεση τους για την παροχή φτηνών δανείων στους χωρικούς.

Διαγραφή των χρεών ή μετατροπή τους σε μακροχρόνια χρεωλυτικά δάνεια με χαμηλό τόκο.

Εφαρμογή διά νόμου του χώρου σ' όλες τις επιχειρήσεις.

Ελευθερία οργανώσεως των εργατών και μαζί με την αναγνώριση των συνδικάτων. Ψήφιση προστατευτικών εργατικών Νόμων.

Εργάτες, Αγρότες,

Εμπρός. Οργανωθείτε, προετοιμαθείτε να αγωνισθείτε για την επιβολή των πιο πάνω αιτημάτων στο πλευρό σας και θα καθοδηγεί το δίκαιο αγώνα σας.

Ζήτω η ανεξάρτητος Κύπρος.

Ζήτη η Κομμουνιστική διεθνής.

Στο συνέδριο εγκρίθηκε και το Καταστατικό του Κόμματος, το οποίο αποτελείτο από **13** άρθρα και με το οποίο καθοριζόταν ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του Κόμματος (Νέος Ανθρωπος αρ.16, 24 Δεκεμβρίου **1926**):

ΣΚΟΠΟΣ:

ΑΡΘΡΟ 1

Σκοπός του Κ.Κ.Κ. είναι:

α). Ο αγώνας για την οργάνωση και την οικονομική καλλιέργεια της θέσης των καταπιεζομένων τάξεων (εργατών και αγροτών) της σημερινής καπιταλιστικής κοινωνίας της Κύπρου.

β). Ο αγώνας για την πολιτική ανεξαρτησία της Κύπρου από τον ιμπεριαλιστικό ζυγό του ενωμένου βρετανικού Βασιλείου.

γ). Η ανάπτυξη στην Κύπρον της διεθνούς αλληλεγγύης του εργατικού κινήματος και ο συντονισμός του αγώνα των Κυπρίων εργατών και χωριών με τον αγώνα των συναδέλφων των στις άλλες χώρες.

ΜΕΛΗ

ΑΡΘΡΟ 2

Μέλη του Κ.Κ.Κ. μπορούν να γίνουν εργάτες, χωρικοί και διάφοροι άλλοι όταν αναγνωρίζουν τους σκοπούς και το καταστατικό του κόμματος και παίρνουν μέρος στην καθημερινή δράση και εργασία του κόμματος. Για να γίνει ένας μέλος του Κ.Κ.Κ. οφείλει να υποβάλει αίτηση με τη σύσταση δύο μελών του κόμματος από ενός τους και να περάσει το στάδιο της υποψηφιότητας που ορίζεται για μεν τους εργάτες με τρεις μήνες, τους χωρικούς και επαγγελματίες (τεχνίτες) και τους λοιπούς σε ένα χρόνο.

ΕΞΟΥΣΙΑ

Ανώτερη Εξουσία για το Κ.Κ.Κ. ήταν το Συνέδριο του Κόμματος. Αναφερόταν στο άρθρο **7**:

Η ανώτερη Εξουσία του Κόμματος είναι το συνέδριο, κατά σειράν ακολουθούν η Κεντρική

Επιτροπή, η Επαρχιακή Συνδιάσκεψη, η Τοπική Επιτροπή και η Γενική Συνέλευση του πυρήνα. Το Συνέδριο του Κόμματος συνέρχεται σε τόπο που ορίζεται από την Κ. Ε. και αποτελείται από τους αντιπροσώπους των τμημάτων εκλεγόμενους από την Επαρχιακή Συνδιάσκεψη. Ο αριθμός των αντιπροσώπων είναι ανάλογος με τον αριθμό των μελών εκάστου τμήματος η δε αναλογία της αντιπροσωπεύσεως ορίζεται κάθε φορά από την Κ. Ε. Το Συνέδριο έχει καθήκον:

- α) Να ελέγχει τη δράση της Κ. Ε.
- β). Να αποφασίζει επί των προγραμματικών ζητημάτων ή την τακτική του κόμματος.
- γ). Να λύει τελειωτικά όλα τα αναφυόμενα ζητήματα μέσα στο κόμμα.
- δ). Να ελέγχει την οικονομική διαχείριση της Κ. Ε.
- ε). Να εκλέγει την Κ. Ε. και την Κ. Ε. Ε (Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου) του Κόμματος.

Το Συνέδριο του Κόμματος συγκαλείται από την Κ. Ε. τακτικά κάθε χρόνο ή έκτακτα όταν θελήσει ή υπάρχει σχετική αίτηση τουλάχιστον δύο τμημάτων του Κόμματος που να ορίζουν στην αίτησιν τους και το ζήτημα το οποίο το συνέδριο θ' ασχοληθεί.

Το νέο Κόμμα δούλεψε με μεράκι και οργάνωσε τους αγρότες και γεωργούς και ίδρυσε αρχικά στη Λεμεσό και αργότερα στις άλλες πόλεις παραρτήματα και στα χωριά αγροτικούς συλλόγους. Επίσης οργάνωσε τη νεολαία και τις γυναίκες. Εκείνο που το βοήθησε σημαντικά ήταν ότι πάντοτε βρισκόταν επικεφαλής κινητοποιήσεων των αγροτών και εργατών για καλύτερα μεροκάματα και καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης.

Ομως στον πολιτικό αγώνα δεν έμεινε πίσω, παρόλον ότι βρισκόταν στα πρώτα επίσημα βήματα του και καταδιωκόταν από τη διοίκηση και τους ανθρώπους της εκκλησίας.

Στις αρχές του **1927** κατήλθε στις πρώτες

δημοτικές εκλογές με δικούς του υποψηφίους.

Στις εκλογές αυτές το Κ.Κ.Κ. κατήλθε με πλήρη συνδυασμό που τον αποτελούσαν (Νέος Δημοκράτης **1951**) οι Κώστας Σκελέας (μαραγκός), Κλεάνθης Σιλβέστρος (κτίστης), Χαρ. Σολομωνίδης (κουρέας), Αντώνης Μιλίτσης (Βαρελλάς), Στέφανος Χ" Σάββα (ράφτης), Παναγιώτης Μιρμιδώνης (ράφτης) και Σπύρος Μηνά (Σιδεράς).

Οι υποψήφιοι του Εργατικού Κέντρου Λεμεσού εξασφάλισαν **300** ψήφους. Οι αντίπαλοι τους εξασφάλισαν **700-900** ψήφους.

Ομως το νέο Κόμμα, παρόλον ότι θα διωκόταν άγρια από τον βρετανό κυρίαρχο, θα εργαζόταν, πότε στο προσκήνιο και πότε στην παρανομία για οργάνωση των κυπρίων εργαζομένων και θα πρόσφερε πολλά στην πολιτική ιστορία του τόπου μας.